

ראש השנה ח. (שורה 5) עד ט. (שורה 4)

ביאורים

מעשר בהמה: עם סיום עונת הולדת הוולדות לוקחים את כל הוולדות הזכרים שנולדו ומעבירים אותם דרך פתח. כל ולד עשירי מסומן וקדוש בקדושת מעשר. בהמות המעשר לא ניתנות ללוי (כמו מעשר ראשון) אלא מועלות לירושלים (בדומה למעשר שני) ומוקרבות שם כקרבת הדומה לשלמים שהרוב המכריע של בשרו נאכל ע"י בעליו.

מקור המחלוקת

ר' יוחנן:

"*לא יעבידו כריס הזאן וצאקיס יצטלו כר יתרוצצו אף ישירו*"
ת"ק: העיבור הוא באדר (עמקים יעטפו בר) וזמן הלידה הוא בא' אלול.
ר"א ור"ש: העיבור הוא בניסן (יתרועעו אף ישירו) וזמן הלידה הוא בא' תשרי.

דחיה: שיטת ר"ש ור"א לא מסתדרת עם סדר הפסוק.

רבא:

הוקש מעשר בהמה למעשר דגן (*תעז תעז*)
ת"ק: כפי שר"ה של דגן הוא **כשנגמר להבשיל** כך גם במעשר בהמה.
ר"א ור"ש: כפי שר"ה של דגן הוא **בתשרי** כך גם במעשר בהמה.

ציטוט מהמשנה (ב.)

ראש השנה למעשר בהמה:

ת"ק:
א' אלול.

ר"א ור"ש:
א' תשרי.

ציטוט מהמשנה

ב-א' בתשרי:
ראש השנה לשנים.

לאיזה עניין א' תשרי הוא ראש השנה לשנים?

רב פפא:

לשטרות. (למניין שנות מלכי אומות העולם, כדי שיוכלו להבחין בשטר מוקדם/מאוחר)

ר' זירא:

לתקופה. [כדעת ר"א שבתשרי נברא העולם] (למניין ברייתן והילוכן של תקופת החמה ומולדות הלבנה)

רב נחמן ב"י:

לדין. (מראשית השנה נידון מה יהיה בסופה)

מה נלמד מהפסוק "כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב"?

1. אין ב"ד של מעלה נכנסין לדין (משפט לאלהי יעקב),
 אא"כ קידשו ב"ד של מטה את החדש (חק לישראל).

2. ישראל נידונין (חק לישראל) לפני אומות העולם (משפט לאלהי יעקב).

כשם שמלך נידון לפני הציבור, ומהנימוקים:

1. אין זה דרך ארץ שהחשוב ימתין וכנס אחרון.
2. עדיף שהחשוב יכנס ראשון לפני שירבה חרון אף.

ציטוט מהמשנה

ב-א' בתשרי:

ר"ה לשמיטין.

המקור:

ג"ש בין הפסוק העוסק בתשרי לפסוק של השמיטה.
 ("וּבַשְּׁמִטָּה הַשְּׁמִיטָה עִשְׂתָּהּ עִשְׂתָּהּ וְיָהִי לְאִרְצָךְ" - "מֵרֵאשִׁית הַשְּׁמִטָּה")

לא לומדים גזירה שוה מהפסוק שעוסק בניסן, כי שם מופיעה בנוסף גם המילה 'חודשים'.

ב-א' בתשרי: ר"ה ליובלות.

המשנה היא כר"י בריב"ב (הסובר שהיובל מתחיל ב-א' תשרי). ולא כחכמים (הסוברים שהיובל מתחיל ב-ב' תשרי).

מתי מתחיל היובל?

ר"י בריב"ב:

ראש השנה. (ומאז העבדים לא משתעבדין לאדוניהן אבל גם לא משתחררין. הם משתחררים רק ב' בתשרי עם תקיעת השופר)

חכמים:

יום כיפור. (בזמן תקיעת השופר של היובל)

המקור של ר"י בריב"ב:

"וקדשת את את הַחַמִּישׁ הַיּוֹבֵל" - מכאן שמתקדשת והולכת מתחילתה.

תגובת חכמים:

מכאן לומדים שמצוה על ב"ד לקדש שנים (את היובל), אך לא חודשים.

מה לומדים מהמיעוט "יובל היא"?

ר"י בריב"ב: לא מוסיפים מחול על קודש במוצאי היובל (וקדושת היובל פוקעת בר"ה ולא ביום כיפור).

חכמים: שנת ה-50 לא נספרת כשנה הראשונה ליובל הבא (בניגוד לדעת ר' יהודה).